

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders



"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Oktober 1992 - 15e Jaargang, nr. 55

BESTUUR:

Ere-Voorzitter F.Th. Dijkmeester	Magnoliaaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
Voorzitter R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66
Secretaris H.F.L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE Den Haag	070 - 364 25 36
2e Secretaris Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
Penningmeester Fred M. Beukers	Vredenhofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29

LEDEN:

G. Meelissen, Sociale Commissie	Oostendorperstraatweg 69	8097 PL Oosterwolde	05252 - 13 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14
J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	01747 - 8 21 83

ADRES SECRETARIAAT:

Cees Laseurlaan 279 2597 GG Den Haag 070 - 324 04 47

REDACTIE

Fred M. Beukers Vredenhofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00
Bank : 54.55.46.826
ABN-AMRO bank - Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in januari 1993.
Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 december 1992.

Nu ik dit schrijf hebben Jaap Mesdag en Ernst Sillem juist hun tocht naar Engeland per kano beter afgesloten dan vijftig jaar geleden. Wij feliciteren hen met het slagen van deze "verjaarsstocht". Op hun leeftijd is die niet in hun kouwse kleren gaan zitten, maar wat een geweldige voldoening heeft deze tocht hen gegeven.

Op 31 augustus, de geboortedag van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, waren wij weer verzameld in de Nieuwe Kerk in Delft voor de jaarlijkse bloemenhulde bij de gedenkplaat van de Moeder der Engelandvaarders.

Op 22 september is dan weer onze reünie, ditmaal op de vliegbasis Volkel. De faciliteiten en de medewerking daar zijn bijzonder. De maatregelen die zijn getroffen om de – toch wel afgelegen – vliegbasis makkelijk bereikbaar te maken resulteren hopelijk in een grote deelname.

Wij maken ons dus weer op om elkaar te ontmoeten en om dan oude herinneringen "van toen" op te halen. En hoe vaak hebben wij niet tegen elkaar gezegd dat zo'n situatie als "toen" zich in de wereld nooit meer mag voordoen. Maar in het verdeelde Midden Europa weet men niet wat men met de nieuw verworven vrijheid aan moet, nu de communistische dictatuur daar is verdwenen.

Door gebrek aan waardering met elkaar en voor elkanders cultuur ziet men ook niet op tegen volkerenmoord en de westerse landen zien geen kans dat te voorkomen.

Het is te hopen dat men daar op korte termijn wat toleranter wordt. Die hoop hoeft niet ijdel te zijn als men bedenkt dat het christelijke westen heel lang een intolerante houding aannam ten aanzien van andere culturen, zoals zending en missie van weleer aantoonde. Die tijd is nu lang voorbij en veel is hier veranderd. Hopelijk komen de volken die elkaar nu naar het leven staan op niet te lange termijn op hetzelfde niveau van tolerantie ten opzichte van elkaar als de christenen in West Europa van nu.

Rudi Hemmes

ERIC VAN HEYST
12-11-1921 - 13-7-1992

Wederom is een Engelandvaarder uit onze kring weggenomen: Eric van Heyst, die in mei 1942 uit Nederland ontsnapte op weg naar Engeland. Hij wist met veel lef en doorzettingsvermogen naar Zwitserland te ontkomen en in december 1944 bereikte hij zijn doel. Hij sloot zich aan bij het Nederlandse Leger in Zeeland en nam deel aan de bevrijding. Ook ging hij als militair naar Java, hetgeen opnieuw zijn persoonlijke inzet voor het Vaderland bevestigde. Eenmaal terug in Nederland vervulde hij een vooraanstaande carrière in overheidssdienst.

Eric was een fijne vriend met grote ondernemingsgeest en een goede humor. Hij vormde met zijn lotgenoten Jaap Ludolph, Rik Verstegen en ondergetekende een hecht viemanschap tijdens de oorlogsjaren. Onze vele gemeenschappelijke plannen en avonturen creëerden een nauwe vriendschapsband, die na de oorlog altijd is blijven bestaan, door alle jaren heen.

Weliswaar liepen onze loopbanen na de oorlog uiteen en woonden wij sterk verspreid in Nederland, Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten, maar ons onderling contact is nooit verbroken. Er waren regelmatig reünies en onze vriendschap werd alleen maar sterker. Dat onze gezinnen daarbij ook een belangrijke rol speelden, spreekt vanzelf.

Eric en ik hebben elkaar in april van dit jaar nog gezien. Het was toen al bijna drie jaar, dat zijn gezondheid slecht was. Hij vertoefde vaak in het ziekenhuis. Een zware beproeving voor hem en zijn vrouw Didi en hun kinderen.

Bij mijn laatste bezoek in Den Haag bij Eric thuis, vertelde hij mij, dat er geen hoop meer was en dat het nu ging aflopen. Ik bewonderde hem, want hij was toch nog geheel zichzelf en ons gesprek bleef zo opgewekt als wij altijd met elkaar waren. Met warme gevoelens spraken wij ook over onze vriend Jaap Ludolph, die twee jaar geleden van ons heenging en over onze vriend Rik Verstegen, nu in Limburg woonachtig, die zelf zoveel persoonlijke moeilijkheden heeft moeten opvangen.

Wij lunchten die dag nog gezellig samen met onze echtgenotes onder het genot van een goed glaasje wijn. Ook Eric genoot er van.

Het was een goed bezoek. Bij ons afscheid keken Eric en ik elkander begrijpend aan; we wisten, dat dit de laatste keer zou zijn. Het was duidelijk, dat onze vriendschap ons tot steun zou zijn. Onze handdruk bevestigde dit.

Eric is nu van ons heengegaan. Zijn beeld blijft krachtig als altijd. Eric blijft één met ons allen.

Ben Cornelisse, San Francisco

ALBERT (Appie) KELLERMAN
Kruis van Verdienste – Croix de Guerre
1918 - 1992

Op 11 juli overleed in Panama onze goede vriend en mede-Engelandvaarder Appie Kellerman.

Bij het uitbreken van W.O.II meldde Appie zich onmiddellijk als vrijwilliger bij het Nederlandse leger, maar hij werd wegens zijn geringe lengte afgekeurd. Omdat hij toch tegen de Nazi's wilde vechten nam hij dienst in het Franse leger. Als vaandrig nam Appie Kellerman o.a. deel aan de slag bij Narvik, waar hij gewond raakte en gevangen werd genomen.

Eind 1940 wist Appie uit het krijgsgevangenkamp bij Aken te ontsnappen, waarna hij na veel omzwervingen in Spanje (kamp Miranda de Ebro) terecht kwam. Vandaar volgde hij de bekende route Curaçao - Canada - Engeland.

Ondanks een aanbod van Franse zijde om als 1e luitenant in het Vrije Franse Leger dienst te doen verkoos Appie als soldaat in het Nederlandse leger te treden.

Zijn diensttijd was echter van korte duur. Appie wilde niet wachten (1943) op een mogelijke actieve inzet van de Prinses Irene Brigade en vroeg overplaatsing naar de koopvaardij. Tot aan het einde van de oorlog heeft hij op verschillende schepen gevaren.

Na de oorlog trok de rusteloze Kellerman weer de wijde wereld in en vestigde zich uiteindelijk in Panama.

Enkele jaren geleden kwam Appie terug naar Nederland met de wens hier zijn laatste rustplaats te mogen vinden. Helaas is deze wens niet in vervulling gegaan.

Een dappere en kleurrijke Engelandvaarder is uit ons midden heengegaan.

Dat Appie ruste in Vrede.

Bram Grisnigt

G.A. DEN OUDEN †

Bij het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het droeve bericht dat op 23 september jl., daags ná onze reünie in Eindhoven, is overleden Gerard den Ouden, oud-redacteur van DE SCHAKEL. In de volgende SCHAKEL komen wij hierop terug.

Onze gevoelens van hartelijk medeleven gaan uit naar zijn lieve vrouw en dochter die hem node zullen missen. Hij ruste in vrede.

F.M.B.

Kapitein (ovw) b.d.
RUDY BLATT
Drager van het Bronzen Kruis - Drager van het Kruis van Verdienste
Drager van het Verzetsherdenkingskruis



Vrij onverwacht overleden op 13 mei 1992 in de USA in de leeftijd van 79 jaar.

Rudy, Albert Blatt, hij werd geboren in Duitsland in 1912. Zijn ouders waren belijdende joden uit de goede middenklasse. Uit ergernis aan het fatalisme waarmee de Duitse joden het anti-semitisme ondergingen, vertrok hij in 1933 naar Nederland, vond werk in een warenhuis en kwam in 1939 als dienstplichtige onder de wapenen. Maakte dan de

Duitse inval mee en kwam later in het verzet. De Duitsers kwamen hem echter op het spoor en dat was voor hem het startsein voor een gevaarlijke "escape" via Spanje naar Engeland.

In Albion zette de Engelandvaarder zijn zinnen op de commando's en raakte bij Arakan ernstig gewond. Dat laatste weerhield hem niet om zich in de nacht van 24 op 25 september 1944 als geheim agent (en jood!) boven bezet Nederland te laten parachuteren. Tot mei 1945 vervulde hij een belangrijke rol in de organisatie, opleiding en operaties van het verzet in Drenthe en Overijssel. Na de oorlog kwam hij in Indië terecht bij de inlichtingendienst van het KNIL. In 1948 beëindigde hij zijn militaire loopbaan, emigreerde naar Amerika en begon aldaar een succesvolle carrière in het zakenleven. In de oorlog hield hij een dagboek bij, dat in 1985 door Uitgeverij Gottmer in Haarlem is uitgegeven onder de titel: "Rudy, een strijdbare jood - 1940-1945". Een uitzonderlijk "commando van het eerste uur" is heengegaan. De geschiedenis van No. 2 Dutch Troop is zijn geschiedenis!

(Overgenomen uit "De Groene Baret" juni 1992, periodiek van de Commando-stichting)

Hoewel De Bilt het anders had voorspeld, bescheen traditiegetrouw een oranjezonnetje het groepje Engelandvaarders voor de Nieuwe Kerk in Delft waar men de 112e geboortedag van Koningin Wilhelmina zou gedenken.

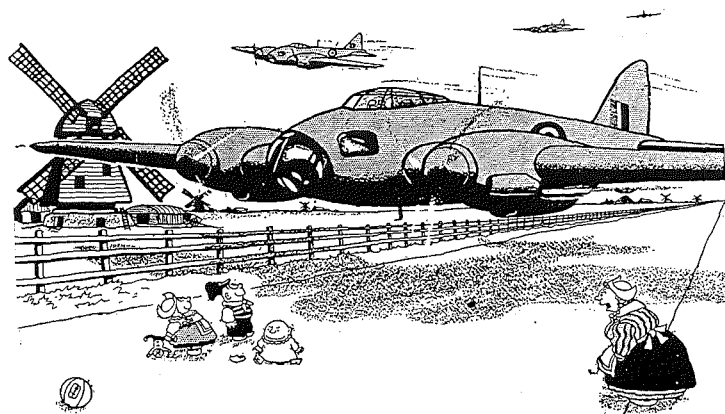
Zoals ieder jaar plaatste de voorzitter samen met Jacob de Mos, die dit evenement telkenjare organiseert, bloemen bij de plaquette waarna Rudi Hemmes een kort woord sprak. Hij benadrukte dat Koningin Wilhelmina in Londen niet altijd gemakkelijk was voor haar ministers maar steeds zo warm, meelevend en geïnteresseerd waar het Engelandvaarders betrof. Zij brachten haar immers nieuws van "thuis".

Na afloop van de korte plechtigheid was daar weer die "zo maar iemand" waar ik in 1990 al melding van maakte. Evenals toen plaatste hij zijn vaas met bloemen bij het portret, stond lange tijd stil, boog en vertrok.

Hij blijkt uit een groot gezin te komen waar "Koninginnedag" groots gevierd en herdacht werd, de liefde voor Oranje en speciaal voor Koningin Wilhelmina in ere werd gehouden. Die dag liepen alle kinderen in het "goeie goed" met oranje sjerp. Vandaar!

MBR

Willen degenen die van plan zijn de herdenking van de sterfdag van Koningin Wilhelmina op 28 november, 11.00 uur, bij het monument in Den Haag bij te wonen, dit tijdig aan Jacob de Mos (01747-8 21 83) opgeven. E.e.a. in verband met de ontvangst in de Raad van State en op de Frederikkazerne.



"Come out of the road—you'll get run over."

[Sunday Express]

Het zal de meesten onder ons bekend zijn, dat al aan het begin van W.O.II door mensen met visie werd gedacht over de beleidslijn die zou dienen te worden gevolgd na afloop van de oorlog. Met name F.D. Roosevelt en zijn vriend W. Churchill ontwikkelden een plan waarvan de echo, nu vele jaren later, nog steeds met eerbied wordt beluisterd.

Het was op 14 augustus 1941 dat het Atlantic Charter werd geboren. Dit regelde in een groot aantal artikelen de onderlinge verhoudingen en het verkeer tussen volkeren en personen. Wat ons uit dit charter het meest aanspreekt is de daaruit gedistilleerde opzet van vier vrijheden, op 6-1-1945 aangenomen, regelende de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid door het erkennen van het recht op: vrijheid van gebrek, van vrees, godsdienstvrijheid en vrijheid van meningsuiting. Deze doelstellingen moesten het uitgangspunt zijn in het bevrijde Europa. Het hoge doel wat diende te worden nagestreefd.

Wanneer wij puntsgewijs bij deze "Freedoms" stilstaan, een droevige bezigheid, dan dringt zich de conclusie aan ons op dat de "doelen" op zichzelf mooi zijn, doch dat de uitvoering te kort schiet. We denken dan aan:

Vrijheid van gebrek. Wie kent niet de voorbeelden van enerzijds de hongerenden der aarde, met daartegenover enorme voorraden voedsel die door gebrek aan afzet worden vernietigd. Gebrek, veroorzaakt door domheid, egoïsme en hebzucht. Vrij van gebrek?

Vrij van vrees. De tijd is voorbij, dat 's nachts stoppende auto's schrikreacties veroorzaakten. Gestapo en SD hebben grotendeels hun macht verloren. Toch blijft de ingewortelde onzekerheid, blijft het "Vrede" of niet? Vrij van vrees?

Godsdienstvrijheid. Sinds onheugelijke tijden slaan mensen, die ervan overtuigd zijn, dat ze het ware Geloof hebben en dat alle andere "dwalen", elkaar met Bijbel-Koran-Talmud etc. om de oren. Alleen al de gedachte, dat ook anderen wellicht gelijk hebben, is hun vreemd! Godsdienstvrijheid?

Vrijheid van meningsuiting. Ook daarmee is het droevig gesteld. Zeker, galg en rad zijn in onbruik geraakt, althans stoffelijk. Soms kan men dat betreuren, als men hoort dat één van onze geachte afgevaardigden, sprekend over de regering in Peking, het heeft over "bejaarde spleetogen". Als er over allochtonen wordt gesproken als "lui tuig", dat zich niet weet te gedragen. "OpvreTERS"! Als ieder ander ras met dedain bejegend. Dit alles mag onder het schild van "Vrijheid van meningsuiting". Vrijheid?

Zeker, F.D. Roosevelt en W. Churchill wisten, dat ze een utopie nastreefden. Zij wilden een voorbeeld ter navolging creëren. Het is mede een stimulans geweest voor ons, Engelandvaarders, om in actie te komen. Wij zijn en blijven nu eenmaal een bijzondere groep, die zich afzet tegen onrecht en willekeur.

In het artikel van Dr. G. Bolkestein, hoofdstuk "Koningin in ballingschap" van het gedenkboek "50 jaren Koningin Wilhelmina" las ik (citaten): In het leven der Nederlandse gemeenschap in Londen tijdens de Oorlog waren de "Engelandvaarders" een categorie op zichzelf... De Koningin toonde voor deze "Engelandvaarders" onmiddellijk de grootste belangstelling. Zij ontving ze allen persoonlijk met de meeste hartelijkheid... Bij het uitreiken van onderscheidingen zei ze: "Gij hebt allen door Uw Vaderlandse houding de U toegedachte onderscheiding ten volle verdiend. Maar Gij zijt méér dan voorbeelden van strijdend Nederland en nieuwe strijders voor onze zaak. Als mij welkome boodschappers uit Nederland, vervult Gij de belangrijke taak ons hier uit eigen ervaren en aanschouwen een inzicht te geven van de toestand thuis" (einde citaten).

Wij, Engelandvaarders, waren er om bekend, dat we, recalcitrant, tegen de stroom in bleven roeien om ons doel te bereiken. Mogen wij daarmee doorgaan teneinde de "Freedoms" toch iets nader te brengen.

Klaver

"BUITEN BEZWAAR VAN 'S LANDS SCHATKIST"

In de Nederlandse Dagbladen van half juni 1992 verscheen onderstaande advertentie, geplaatst door de Rijksoverheid. Aangezien er ook lezers zijn van de "SCHAKEL" die in het buitenland wonen, en er onder hen wellicht enkelen zullen zijn die voor de eenmalige uitkering in aanmerking komen, besloten wij deze advertentie in dit nummer van de SCHAKEL over te nemen, zonder daarvoor vergoeding als de "adverteerder" te vragen, als kleine tegenprestatie voor de gastvrijheid die wij van Defensie telkenjare op onze reünies mogen genieten!

De inhoud van het hierna volgende behoeft onzerzijds verder geen commentaar.

FMB

MINISTERIE VAN DEFENSIE

EENMALIGE UITKERING VOOR LANGDURIGE MILITAIRE DIENST

Ex-dienstplichtige militairen en reservisten maken onder bepaalde voorwaarden aanspraak op een eenmalige pensioenvervangende uitkering van f 7.500,-. Men moet in de periode van 1 januari 1936 tot en met 31 december 1962 in totaal tenminste 5 jaren (zonder dubbeltelling) in werkelijke dienst zijn geweest. Deze periode hoeft niet aanéengesloten te zijn. De aanspraak vervalt als men over deze periode of een deel daarvan al een (overheids)pensioen ontvangt of gaat ontvangen.

Indien de ex-militair reeds is overleden, kan de weduwe in sommige gevallen aanspraak maken op (een deel van) deze uitkering. Militairen die **uitsluitend** bij het KNIL hebben gediend, komen voor de eenmalige uitkering niet in aanmerking.

Indien u voor deze uitkering in aanmerking komt, kunt u onderstaande antwoordcoupon invullen en deze voldoende gefrankeerd, sturen naar:

MINISTERIE VAN DEFENSIE
DIENST ZORG POSTAKTIEVE MILITAIREN (DZPM)
BUREAU DU/PROJECT f 7.500,- MAATREGEL
POSTBUS 4490
6401 CZ HEERLEN
THE NETHERLANDS

Als u reeds een aanvraag heeft ingediend, hoeft u deze coupon niet te sturen.

Aanvraag eenmalige uitkering langdurige militaire dienst

Naam:

Voorletters:

Indien weduwe aanvraagt, meisjesnaam:

Adres:

Postcode/woonplaats:

Geboortedatum militair:

Geboorteplaats militair:

Registratie- of marinenummer (indien bekend):

Van een van de deelnemers aan het kortstondige verblijf in Londen ontvingen wij nog een reactie die wij niet willen nalaten te vermelden. Hij vond het uitnodigen van Brigadier Cordingley van de Desert Rats, een schot in de roos en zijn toespraak zeer indrukwekkend. Gememoreerd dienen te worden diens toepasselijke openingszinnen, gericht op de achtergronden van onze groep, luidende ongeveer als volgt:

"I am feeling very humble as a youngster to have the honour to speak to you... etc. **You** had to do it yourself, **you** were in occupied country, it required a lot of bravery. We, volunteers or conscripts were free in our own country." Onze zegsman vond dit heel juist en vroeg zich af of dit wel tot iedereen was doorgedrongen.

Vandaar deze opfrisser op deze plaats.

FMB

UIT DE REGIO

REGIO ZUID

Nog even ter herinnering: U wordt op 6 november (vrijdag) **vanaf 11.00 uur 's morgens** verwacht op onze NAJAARSBIJEENKOMST in het Van der Valk Motel te Gilze-Rijen.

De lunch is gepland om $\pm$ 13.00 uur. Einde bijeenkomst $\pm$ 15.00 uur.

Engelandvaarders/partners uit andere regio's zijn van harte welkom.

Voor deelname graag tijdig opgave aan één van hieronder genoemde personen:

Toine Lazeroms 04132-6 48 84

Cor van Remmen 01650-3 64 88

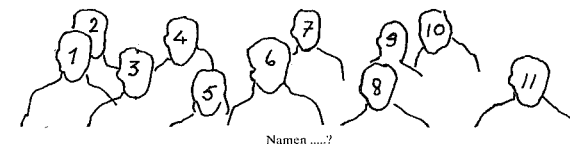
Bram Grisnigt 01646-1 34 15

ZWEDENGANGERS

In DE SCHAKEL van juli 1991 werd op mijn verzoek in deze rubriek een foto opgenomen van een aantal Engelandvaarders in Zweedse militaire kleding in een Zweeds houthakkerskamp. De foto ontdekte ik in de uitgave van Dr. L. de Jong "Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog" deel 9, eerste helft. Op mijn vraag wie over die personen nader inlichtingen zou kunnen verstrekken ontving ik via de redactie reeds geruime tijd geleden een min of meer uitvoerige brief van onze genootschapper H.J. Maas uit Oldeboorn. Helaas kon ik (i.v.m. onze verhuizing naar Groningen) aan de mij toegezonden brief niet direct de nodige aandacht besteden. Bovendien had ik inmiddels de beschikking gekregen over een PC, zodat het "vatten van de pen" voor deze rubriek niet direct aan de orde kwam. Maar nu ik het apparaat "onder de knie" heb gekregen en de "tussendoorse stoeipartijen" daarmee tot het verleden behoren, is ook mijn rust en aandacht voor deze rubriek teruggekeerd.

In de eerste plaats wil ik onze vriend Maas hierbij nog gaarne dank zeggen voor de waardevolle informatie die hij ons gaf. Mogelijk dat zijn herinneringen voor andere Zwedengangers de weg opent om zelf ook nog eens personen en voorvallen uit het geheugen op te diepen.

Welnu, hier volgt nog eens de betreffende foto met daarbij de genummerde contouren-tekening om de toelichting van een en ander wat te vergemakkelijken.



Volgens Maas is de foto in de zomer 1943 gemaakt; genomen voor de barak in het bos nabij Lundby/Fogdö, een dorp in midden Zweden, 150 km van de Botnische Golf. De personen zijn volgens Maas:

- nr. 1: Gerard Ostendorf, een Rotterdammer;
- nr. 2: ene Koopman(s) (?), hij was de oudste van de groep, afkomstig uit Groningen;
- nr. 3: ???, hij was toen bijna 30 jaar, had gevaren als bediende op passagierschepen van de Holland-Amerika-lijn, was afkomstig uit Rotterdam;
- nr. 4: Ment-Floris de Jong, de jongste van allen uit Scheveningen;
- nr. 5: Zweedse kokkin, Greta (Gustavson), zij had contact met
- nr. 6: Herman Voet(s), uit Amsterdam (in Zweden gebleven?);
- nr. 7: Thijs Vos, uit Rotterdam, dekknecht op een havensleepboot aldaar;
- nr. 8: inzender H. Maas, 20 jaar, stuurmansleerling Kweekschool voor de Zeevaart in Amsterdam;
- nr. 9: ???, afkomstig uit de bollenstreek;
- nr. 10: Frits Camman (Kamman), leerling scheepswerktuigkundige uit Haarlem;
- nr. 11: Jacob Asman uit Farmsum bij Delfzijl.

Tot zover hetgeen Maas zich kan herinneren bij het terugzien van de foto, welke destijds aan de Ned. Consul in Stockholm werd toegezonden. Dat geschiedde bij een van de vele verzoeken om studiemateriaal te mogen ontvangen in afwachting van de overtocht naar Engeland. Langs die weg is de onderwerpelijke foto vermoedelijk in het archief van de Nederlandse Oorlogsdocumentatie terecht gekomen.

Van de afgebeelde personen heeft Maas niets meer vernomen m.u.v. Ment de Jong (nr. 4). Beiden kwamen in Engeland bij de Koninklijke Marine, Maas begon als matroos-telegrafist en werd later als Kapitein ter Zee gepensioneerd. Tot zover Maas.

Tenslotte hierbij nog een enkele aantekening van mijn hand.

Hoewel ik hem op de foto niet herken zou de persoon nr. 2 H. (roepnaam Bud) Koopmans uit Groningen kunnen zijn. Ik kende Bud reeds voor de oorlog doch slechts oppervlakkig; terloops ontmoetten we elkaar toen met andere jongens op het Paterswoldse meer (nabij Groningen) bij het beoefenen van de watersport. In het najaar van 1943 vernam ik dat het Bud was gelukt om in Zweden veilig voet aan wal te zetten. Toen ik zelf op D-day in Zweden belandde en ik mij de volgende dag in Stockholm op het Buro Zorg Uitgewenen meldde, fungeerde Bud daar tijdelijk als telefonist. Omdat ik kort

daarop naar Göteborg werd "verwezen" verloor ik hem uit het oog. Toen ik n.l. in sept. '44 in Stockholm terugkeerde was Bud inmiddels naar Engeland vertrokken. Bij terugkomst in Groningen na de oorlog vernam ik dat hij boven Nederland was geparachuteerd, doch dat hij kort daarna om het leven was gekomen.

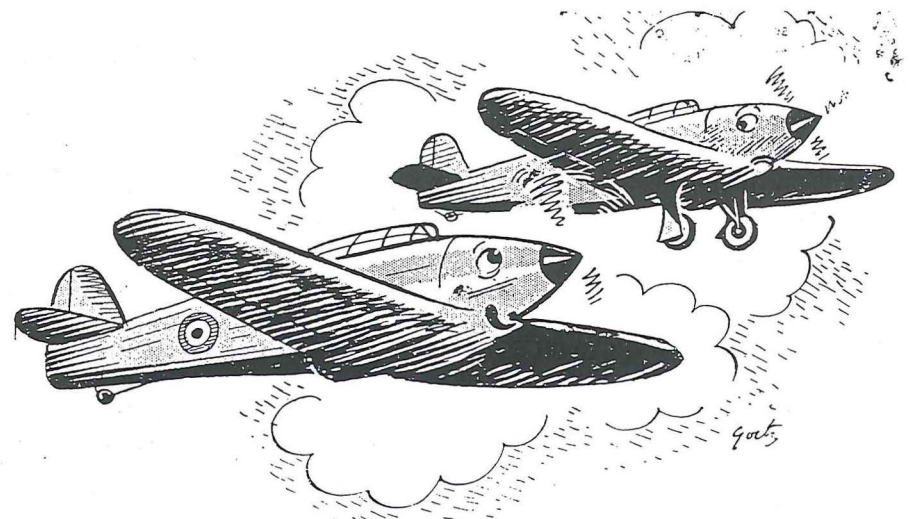
Voorts kon ik nagaan dat nr. 1 destijds werd ingeschreven als Herman Hendrik Eduard Ostendorp. Hij kwam ongeveer tegelijk in Zweden als Herman van der Voet (nr. 6), Frederik Willem Camman (nr. 10), Jacob Hemmo Aslander (nr. 11 Asman?), Hendrik J. Maas (nr. 8), Matthijs Vos (nr. 7) en Ment Floris de Jong (nr. 4).

Tenslotte zij nog vermeld dat Lundby/Fogdö midden op het schiereiland, noord-westelijk de de oude stad Strängnäs ligt.

Tot zover de informatie betreffende de Zwedengangers op de foto.

Resteren nog de ervaringen van Maas tijdens zijn verblijf in Zweden. Mogelijk kunnen die nog eens in een volgend nummer van DE SCHAKEL worden samengevat.

Coen Kleiverda



"I hope you don't mind my mentioning it, dear, but I'm afraid your undercarriage is showing."

"Het was in die dagen ten strengste verboden een boot te vervoeren of op het strand te hebben. Het duingebied was verboden terrein".

Titel en eerste alinea van dit artikel zijn overgenomen uit "Sta een ogenblik stil..." van augustus 1992, een uitgave van het Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum te Overloon.

In de loop der jaren is veel geschreven over Engelandvaart en Engelandvaarders. Veelal gaat het dan over de verschillende reisroutes "over land" en het zijn bovendien overwegend reizen die – na alle doorstane ellende – het doel: Engeland, bereikten. Zeker geen plezierreis maar... zij hadden het gehaald! Verschillende van deze verhalen zijn te vinden in o.a. "Studenten onder de Bezetting", "De Schakel" van Frank Visser en in het kort geleden verschenen "Oranjestad" van Paul van Beckum. Maar in al deze boeken komen ook verhalen voor over de meest letterlijke Engelandvaart: rechtstreeks, over zee.

Zonder iets af te willen doen aan de vermoeidheid, angst en pijn, ontbering, gevaar en spanning van hen die Engeland langs omwegen al dan niet bereikten, was de tocht over zee waarschijnlijk wel de gevaarlijkste, die bovendien de grootste kans had om te falen.

Over land raakte men niet vaak echt zoek, over de Noordzee helaas wel. Van zovelen werd nooit meer iets vernomen...

Op zee is geen schuilplaats, geen weg-terug, geen andere mogelijkheid dan doorgaan, terwijl de gevaren zich niet beperken tot de vijand maar waarbij de zee zelf, regen, storm, stroming, veranderlijke wind en de gammele kleine bootjes met gebrekkige uitrusting, een stevige hand hielpen de tocht maar al te vaak tot een tragedie te maken.

Het risico door de Duitsers betrappt te worden nog voor het begin van de reis was levensgroot. Dag en nacht controleerden de patrouilles van de Kustbewaking, met tussenpozen van 2 à 3 kwartier, het strand. In die korte tijd moest het vaartuig over de 8,50 meter hoge dijk gezeuld en "op zee gezet" worden. Dan roeiend door de branding (de kleine buiten boord motor maakte te veel lawaai) hierbij geholpen door vrijwilligers die vaak tot hun nek in het water stonden en ook persoonlijk groot gevaar liepen. Eenmaal op volle zee waren er Kustwacht, MTB's en vliegtuigen die eerst schoten en dan pas praatten. Een conditie om te kunnen slagen was aflopend tij, een vlakke zee en een gunstige wind. Maar het weer kan zo snel en onverwacht omslaan en de meeste Engelandvaarders wisten hartelijk weinig van de grillen van de zee. Voeg daarbij gebrek aan voedsel en drinken, doorweekte kleren, zeeziekte en gebrek aan instrumenten en het wordt al snel "asking for trouble". Van de 150 à 180 mensen die bij Petten op zee werden gezet zijn er – voor zover bekend –

hooguit 9 in Engeland aangekomen. De anderen zijn naar alle waarschijnlijkheid tijdens hun vluchtpoging verdronken of doodgeschoten. In het "beste" geval opgepikt door de Duitsers, afgevoerd naar de kampen en ... Een open eind is altijd onbevredigend en kan zelfs leiden tot foute gevolgtrekkingen of verdenking zoals b.v. van verraad.

Oud-Verzetsman Jan Bruin uit Zaandam is een gedreven man die geen vrede heeft met dit "open eind", met de ontbrekende stukken in deze legpuzzel, met dit niet geschreven hoofdstuk over de oorlog. Jan Bruin zoekt gegevens, namen, data, alles wat betrekking kan hebben op deze vermisten. Hij staat in contact met Bram Grisnigt, een samenwerking waar beiden profijt van hebben. Hierdoor zijn namen gevonden van Engelandvaarders die op het 5-luik in Loenen geplaatst konden worden, een 10-tal anderen werden "gevonden" en hebben zich intussen bij ons Genootschap aangesloten: eerherstel van zoekgeraakten. Maar ook voor familieleden is het vaak een opluchting eindelijk zekerheid te hebben.

In het Dagblad Zaanstreek van 27 december 1991 staat een uitvoerig interview met Jan Bruin waarin hij ook voorbeelden geeft zoals:

"26 Februari 1941 stapten Eduard Mari von Baumhauer en Arnold Cohen in een tot motorboot omgebouwde kano. Helpers en vervoer van de boot zijn onbekend. Diezelfde dag of de dag erna kwamen beiden om in een storm."

"10 November 1941 vertrok Jan Derksen met een onbekende vanuit Noordwijk. Hij was daar afgeleverd door P. Saan. Derksen kwam uit Ouderkerk a/d Amstel en slaagde er niet in Engeland te bereiken. Zijn boot kwam van de werf van J. Doornbos, die meer schepen aanpaste om de crossing te maken. Ook ontbreekt de naam van de mede-opvarende en zijn er verder weinig gegevens over Derksen zelf. Wie kende deze man en medereizigers?"

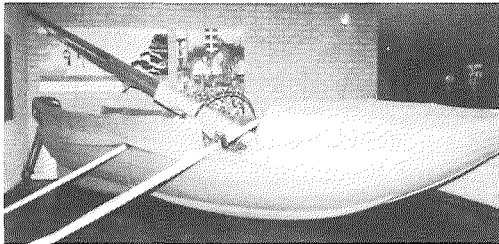
"30 Juni 1943 vertrokken Jan van Zutphen en Nico Phaff van West Rozenburg in een Canadese kajak met motor. Jan zou oorspronkelijk meegaan met de boot van Doffie le Comte, die op 7 maart 1943 met 10 anderen behouden Engeland bereikte. De BBC gaf op 19 augustus door: 'Tien maal Roodwitblauw'. Doordat deze poging slaagde zijn alle gegevens bekend. Maar van Jan en Nico is nooit meer iets vernomen."

"2 Maart 1943 vertrok Rudolf J. de Vries uit het Studentenverzet in Delft met zeven onbekenden. Het enige wat van deze poging vaststaat is dat De Vries de tweede dag is gearresteerd, via Rotterdam naar Vught en vervolgens naar Dachau is gebracht en 24 februari 1945 is overleden. De 7 andere opvarenden zijn witte plekken op de lijst van Engelandvaarders."

"Op 31 augustus 1942 vertrokken Ernst Sillem en Jaap Mesdag met een kano vanaf Goeree. Na ongeveer 5½ uur gevaren te hebben, moest een noodsignaal

gegeven worden, met een meegebrachte trompet. Ze werden opgepikt door een Duitse boot, kwamen in Dachau terecht, maar overleefden de oorlog. Op 31 augustus 1992, precies 50 jaar na dato, willen Sillem en Mesdag opnieuw met een kano de zee op gaan. Als herinnering aan toen."

Deze herhaling heeft inmiddels in juli plaats gevonden waar Martin Mensing uitvoerig verslag van doet in De Telegraaf van 28 juli 1992. Met een opvouwkano, 2 peddels, een motortje van amper 2 pk, een kompas, een stapeltje bruine boterhammen en een paar blikjes fris vertrokken zij "net als toen". Voor de Britse kust verzeilden ze in hoge golven waardoor de kano omsloeg. Gelukkig hadden ze dit maal in plaats van een trompet een volgboot bij zich die ze nat maar heelhuids in Harwich aan land zette.



De "Yvette" in het museum, schenking door oud-opvarende Hein Louwerse, met de uitdrukkelijke wens dat zij zou worden opgedragen "aan hen die niet zijn aangekomen".

Tot slot mag één naam die onverbrekkelijk met de Engelandvaart verbonden is, niet onvermeld blijven: Yvette. "Yvette" was een Engelandvaardersvlet genoemd naar de vrouwelijke passagier die met 3 Delftse studenten en een verzetsman de oversteek waagden: Jan Bartlema, Yvette Bartlema-Sanders, Henning Meyer, "korte Hein" Kaars Sijpesteijn en "lange Hein" Louwerse. Zij vertrokken 29 april 1943 en werden op 2 mei uitgeput in de monding van de Theems door een Engels escorteschip opgepikt en naar Sheerness gesleept. De "Yvette" was tijdens de oorlog de basis voor Engelse zeepadvindders, hielp in 1953 tijdens de stormramp in de buurt van Oude Tonge, raakte in verval, werd opgekocht door Hein Louwerse die haar liet opknappen en namens de opvarenden, die inmiddels allen zijn overleden, schonk aan het museum in Overloon, opgedragen "aan hen die niet zijn aangekomen".

Mocht een lezer zich voorvallen, namen of zaken herinneren die mogelijk een stukje in de legpuzzel van Jan Bruin zouden kunnen zijn, laat hij zich dan met hem in verbinding stellen: Zuidijk 405/G, 1505 HC Zaandam, tel. 075-16 34 57, of met ons bestuurslid Bram Grisnigt.

M.B.R.

De achtste Engelandvaarders-golfdag werd op 1 juni 1992 gespeeld op de baan van de Rijswijkse Golfclub. Dit is een nieuwe polderbaan, ingeklemd tussen snelwegen en het Rijn-Schiekanaal en gelardeerd met talloze waterhindernissen. Bemoedigd door het mooie weer en het aangename weerzien in het clubhuis begonnen de Engelandvaarders en hun dames vol goede moed aan de 3-ball-Stableford. Later in de middag kwam er evenwel een zwaar onweer opzetten met bijbehorende slagregen; het spel moest worden gestaakt en de spelers bereikten, merendeels drijfnat en buiten adem het clubhuis. De scores moesten dus helaas worden berekend over de eerste negen holes.

Charles Bartelings, die met heren De Vries en Verwijnen namens de Rijswijkse Golfclub als onze gastheer optrad, sloeg op zijn home-course 20 Stableford-punten bij elkaar over negen holes en won ruimschoots de Engelandvaarders-wisselprijs.

Bij de dames won mevrouw Vas Nunez met zestien punten ten tweede male de wisselprijs. Er waren nog andere prijzen; met name dankzij de genereuze gift van de heer J. Slikker, firma Eski te Schoorl, bestaande uit een aantal Fernand Aubri cosmetica artikelen, die ons op instigatie van Robert van Exter waren toegezonden. Bovendien waren nog prijzen beschikbaar gesteld door Arie van der Heyden, Charles Bartelings en Robert van Exter. Hiermede werden een aantal succesvolle spelers – en ook enkele uiterst onfortuinlijke deelnemers – beloond.

Een voortreffelijke maaltijd in het Golf Business Centre besloot de dag. Een even onverwachte als gewaardeerde attentie van de zijde van de Rijswijkse Golfclub was de compensatie van het balverlies, wat bij enkelen tot grote hoogte was opgelopen. Wij zullen aan de Rijswijkse Golfclub de meest aangename herinneringen bewaren.

Kees Bottema



*Van links naar rechts:
Gastheer John de Vries, voorzitter van de
Rijswijkse Golfclub en organisatoren
Charles H. Bartelings en Kees Bottema.*

De negende Engelandvaarders golfdag zal plaats hebben op de baan van de **Golf & Countryclub Crossmoor nabij Weert op maandag 31 mei 1993**. Nadere bijzonderheden zullen t.z.t. aan geïnteresseerden worden toegezonden.

Engelandvaarders, hun echtgenoten en partners die willen deelnemen, worden verzocht zich op te geven (met vermelding van handicap) bij:

K. Bottema, Reviuslaan 34, 2343 JR Oegstgeest, tel. 071-15 52 95.

WIE HEEFT NOG OORLOGSCORRESPONDENTIE?

De Stichting Vriendenkring Nationaal Monument Vught is op zoek naar correspondentie uit de jaren 1939-1945 van en naar alle gevangenen en concentratiekampen in Europa. Dit ten behoeve van een tentoonstelling, die gedurende langere tijd – gedacht wordt aan drie maanden – in de periode 1993-1995 tijdens het openingsseizoen april-september in het Nationaal Monument te Vught gehouden zal worden.

Lezers wordt dringend verzocht hun archieven en zo mogelijk die van familie of vrienden te onderzoeken op persoonlijk correspondentie, officiële (proces-) stukken, bericht van overlijden e.d. Zowel correspondentie, die gelopen is via de gebruikelijke kanalen als de clandestiene/gesmokkelde berichten. Als daar dan correspondentie van en naar Kamp Vught bij zit, is dat uiteraard bijzonder welkom.

Een ander gedeelte van die tentoonstelling zal gewijd zijn aan de filatelistische kant van die stukken: gebruikte enveloppen en briefkaarten resp. drukwerken, vlag- en censuurstempels, frankeringen en wat dies meer zij. Dit deel wordt opgezet in nauwe samenwerking met de St. FILEX WO2 (Filatelistische Expositie Wereld Oorlog II), die een grote overzichtstentoonstelling voorbereidt onder de titel "Bezetting en bevrijding op brieven en postzegels". Deze expositie zal van september 1994 t/m mei 1995 iedere provinciehoofdstad aandoen.

Opgaven, liefst alvast met fotokopie van de stukken, te zenden aan de St. Vriendenkring Vught, p/a E. Mager, Blaauwweg 473, 3328 XM Dordrecht. Beschikt U over stukken, die voor documentatie van belang zijn, maar die beslist niet in de openbaarheid mogen komen, dan zijn die ook uitermate welkom. Vermeldt U dat dan even bij uw opgave s.v.p.

In dit nummer veel bijdragen van "derden", die uw redacteur te hulp schoten, toen hij een tijdje "plat" lag als gevolg van pijnlijke rugklachten. Ik ben hen allen zeer erkentelijk voor deze bijstand. Ik hoop voor het samenstellen van het volgende nummer weer helemaal de oude te zijn. De reünie zal ik tot mijn spijt dit jaar moeten overslaan.

FMB

INLICHTINGEN GEVRAAGD

Welke Engelandvaarder kan en wil mij inlichtingen verschaffen over de **Engelandvaart van Wim van Helden?**

Wim is via Frankrijk/Spanje in 1942 in Engeland aangekomen en heeft toen een vliegeropleiding in Engeland en Canada genoten.

Tegen het einde van de oorlog was hij actief als vlieger bij het **322 Quadron**.

Over zijn vertrek uit Nederland is weinig of niets bekend.

Reacties heel graag naar Mw Hansje van Helden-Kroes, Prins Hendriklaan 44, 3743 KC Baarn.

DE FLITS

In nummer 53 van de SCHAKEL, april 1992 bevonden zich een paar overdrukken uit de FLITS. Een serie tijdschriftjes die gedurende de oorlog het licht zagen in Guelph - Canada.

Wij zetten deze overdrukken voort in die nummer. De Engelandvaarders die deze FLITS samenstelden zijn ons niet bekend, maar hun gevoel voor humor in die toch niet vrolijke tijd, willen wij U wederom niet onthouden.

FMB

DE FLITS

Gedrukt op de vestzakdrukkerij
v. B. B. & Co. Abonnement nul, niks.

Hoofdredacteur: Jans
Verluchter: Muskiet

Van-tijd-tot-tijd-periodiek

2e Weekgang

No. 4

HOE WIJ FLITSTEN!

4) LT. JEAN PERIN.

Na een ongewenscht bezoek thuis en een poosje "onder water leven", vertrok ik 8 Januari 1942 uit Holland. Als de meeste Flitsers was het een reis zonder eenige papieren. In de nacht van 13 op 14 Jan. kwam ik na een stevige "tocht door het terrein" in Zwitserland aan. De tocht werd voor het grootste gedeelte met een gezelschap van 7 man gedaan. Tijdens de reis deden zich merkwaardige ontmoetingen voor. 's Avonds laat strompelde ons gezelschap—toen ter sterkte van 5 man een Belgisch logement binnen, vlak bij de Fransche grens. In de keuken wachten 2 Flitsers gespannen af wie daar binnen kwamen. Hollanders! De deur vloog open en.....ik had het genoeg een jaargenoot te ontmoeten, die ik in lange tijd niet gezien had. Gezamenlijk werd de reis voortgezet. Een tweede ontmoeting vond plaats in een stad, die aan een belangrijk spoorwegknooppunt ligt. Op het station vond een door ons niet verwachte contrôle plaats. Het reizegezelschap viel uiteen, om elkaar—na op verschillende manieren aan de contrôle ontkomen te zijn—weer te ontmoeten in een hotelletje, gevuld met lallende moffen. Het geheele gezelschap passeerde—na nog enkele merkwaardige ervaringen—de Zwitsersche grens. Eén voorval bracht een komische afwisseling. In de trein werd over het algemeen gezwegen als een mof en geslapen. Op een gegeven oogenblik kwam in een coupé, waarin eenige Flitsers, een Franschman binnen. De slaap deed zich meteen weer in sterke mate voelen. De Franschman morrelde met een pakje, één van de Flitsers, aangetrokken door de heerlijke geur van een groote worst, stapte even uit z'n droomtoestand om belangstellend toe te kijken. "Avez-vous un couteau, monsieur?", vroeg de Franschman. "Oui", stootte de Flitser er verward in z'n beste Fransch uit en viel tot groote verbazing van zijn overbuur plotseling weer in een diepe slaap! Na m'n verjaardag in een Zwitsersche gevangenis te hebben gevierd, kon ik mij bij de Hollandsche autoriteiten melden. Vertrek uit Zwitserland 24 Juli om via Curaçao eindelijk op weg te gaan naar

Engeland, waar we ons kunnen voorbereiden op de generale afrekening.

5) ERNST JOHANN

17 Februari 1942 startte ik richting Zwitserland, waar ik na 3 dagen aankwam en voor enkele dagen de gevangenis te Porrentruy inging. Route, tijden en e.d. kwamen ongeveer overeen, zij het met verschil van data, met die van de Luitenant Iron Henry (FLITS, 2e Weekgang No. 3). In Zwitserland maakte ik na eenige tijd kennis met enkele Gaullisten en den 30e April 's avonds bevond ik mij weer in Frankrijk, nu echter in het onbezette gebied. De Gaullisten loodsten mij rustig en wel door Frankrijk en de 5e Mei worstelden wij ons door de Pyreneëen om aldaar in een Spaansche gevangenis te belanden. Na 2 dagen werden wij met z'n vijven teruggestuurd naar Frankrijk en daar zich nu spoedig geldgebrek voordeed, scheidde ik van de Gaullisten. Donderdag 14 Mei was ik weer te Genève bij den Consul, die mij aanraade mij bij de politie terug te melden, waar ik ongetwijfeld vriendelijk zou worden ontvangen. Het lot besliste anders en na een pak slaag en gemompel "misbruik maken van gastvrijheid" werd ik bij klaarlichte dag over de grens gezet en vormde een gemakkelijke prooi voor de Fransche douanen. Geboeid werd ik op transport gesteld en na eenig heen en weer gesleep arriveerde ik in de gevangnis te Annecy. Na een maand van de zoo hoog geroemde Fransche gastvrijheid gebruik gemaakt te hebben was ik weer vrij en begaf ik mij naar P. 23 Juli passeerde ik de Spaansche grens na "een operatie aan mijn schildklieren te hebben ondergaan".

6) OOME JAN, rechercheur

31 Juli 1941 des avonds te 11.30 uur stond ik op de stoep voor mijn woning. Nergens zag ik ook maar de minste lichtuitstraling, dus lette ik op en zag een hier niet te noemen gesteld teeken. Als een bezetene sprong ik op mijn rijwiel en reed snel weg, kroop achter een legustrum heg op ongeveer 150 meter van mijn woning; juist op tijd. Slechts 2 minuten in mijn schuilplaats gelegen, zag ik een auto voor mijn woning stil houden, waaruit een mof stapte (het bekende geluid van de schoenen met spijkers), even gevolgd door het dichtslaan van mijn huisdeur; de mof stapte direct in en reed met enorme groote lichten door de laan en vlak langs mij. Toen de auto een zijlaan indraaide sprong ik weer op mijn rijwiel, reed door bosch en heide voort naar de Z.-O. hoek van Hilversum. Hier drong ik een woning binnen als een inbreker (de inwoners waren bekend). Daar verdween ik tot den volgenden dag tot 's avonds 11.15 uur. Dien avond verhuisde ik naar het centrum van Hilversum; verbleef daar 12 dagen, terwijl ik daarop 1 nacht verbleef ten Z.-W. van Hilversum en toen 1 nacht in een boschhut in de Baarnsche bosschen. Toen naar Gelderland (2 plaatsen, doch 3 adressen).

27 September 1941 vertrok ik per vrachtauto naar Friesland. Te Friesland vertoefde ik 12 weken, op 5 verschillende adressen. In

Friesland was de Gestapo mij op het spoor (ik werkte tijdens mijn vlucht door voor de Nederlandsche zaak), dus vluchtte ik weer weg. Op 18 Dec. stapte ik bij den Ulsterdijk in de tram naar Heerenveen, lezende in een (schrik niet) "Volk en Vaderland". De Gestapo stond op post bij de beide tramhalten te Sneek om te zien of Jan-oom kwam opdagen. Terwijl zij op de volgende tram wachtten, reisde ik rustig door naar Hilversum, gewapend met genoemde krant (lees W. C. papier, indien daartoe geschikt). In Hilversum zocht men mij niet, immers men nam aan dat ik daar op bekend terrein niet durfde komen. Na 4 dagen weer naar Gelderland. Weer 12 weken; 8 Maart 1942 bijna gearresteerd, maar juist op tijd weg. 14 Maart 1942 naar een plaatsje in de Provincie Utrecht.

28 Maart 1942 verscheen een le Luitenant van de Genie met de boodschap: "Oome Jan, je bent nu 3 à 4 maal door het bekende oog van de naald gegaan, nu moet je weg". Deze order is door mij met tegenzin uitgevoerd, immers er was nog zooveel te doen. 29 Maart 1942 vertrok ik per rijwieltje uit Leusden en reisde per trein van Amersfoort naar..... ergens in België, vervolgens met trein en bus door België en Frankrijk en het laatste stukje te voet naar Zwitserland. Voor de reis Zwitserland naar..... en op dit super moderne schip met z'n beroemde weet ik wat voor motoren verwijs ik naar het relaas van le Luitenant Henry. Alle bijzonderheden te vermelden gaat niet vanwege de ruimte in de FLITS, echter wil ik één uitzondering maken, mijnheer de redacteur.

Ergens op de grens België-Frankrijk douane-en moffen contrôle (zittende in de trein). Ik bevond mij in één coupé met een Nederlandsch Officer, hij bij het portier, ik achterin bij het raam. 2 douane-beamten kwamen even kijken, gingen zonder iets te zeggen verder, daarop een Duitsche Feldwebel. De valsche Belgische pas keek hij na en vond de zaak o. k. Wij dachten reeds klaar te zijn toen er contracontrôle gehouden werd door een Duitsch Officer. Even voor hij onze coupé bereikte verscheen er van de tegengestelde kant een dame. Vlak voor onze coupé begon zij met die mof een gesprek, wederkeerig bovenmate vriendelijk en elkaar toelachende. De dame stapte de coupé binnen en vroeg aan de Nederlandsche Officier: "Declaration de tabac?" Ontkennend antwoord. Inmiddels bleef ik in mijn hockje zitten en deed alsof er niets om mij heen plaats vond. 3 à 4 maal vroeg zij mij het zelfde; ik hield mij doofstom en zette met mijn briljetje op een zeer onnoozel gezicht, men weet wel, mond half open). Het mensch werd er zeer door geïrriteerd. De Officer (Ned.) schreeuwde heel hard aan mijn oor "Tabak!". Ik onnoozel-vriendelijk lachend reikte langs de dame mijn tabaksdoos in de richting naar den mof: deze op zijn beurt liep half medelijdend-lachend weg met een gezicht of hij zeggen wilde: "Nu, dat is ook een hals.". U ziet we (of ik) rolden er door. Dat ik mij doofstom hield was het gevolg van het feit dat ik niet op de hoogte was van de Fransche taal. Vrienden (abonnées), ik moet mij beperken, maar er is veel meer, echter neem genoegen met dit aardig-vooral.

—O—

KAKKERLAKKEN NACHTMERRIE door Jaap Molijn

Varen is van alle vakken
'T nauwst verwant aan kakker-
lakken,
want dit vrachtschip is een bak
met een lading kakkerlak.

Het record van stamboomtakken
staat op naam der kakkerlakken.
Nee, 't geslacht is lang niet zwak
van 't insect, de kakkerlak.

Op mijn stapel witte pakken
huizen veertien kakkerlakken
In mijn kooi, op zijn gemak,
maft een vette kakkerlak.

In mijn koffiekopje kwakken
vier verdoofde kakkerlakken,
want de lucht van mijn tabak
irriteert een kakkerlak.

Zit ik aan mijn pijp te smakken,
stoor ik dus de kakkerlakken.
Ja, je bent wel onderdak
bij familie kakkerlak!

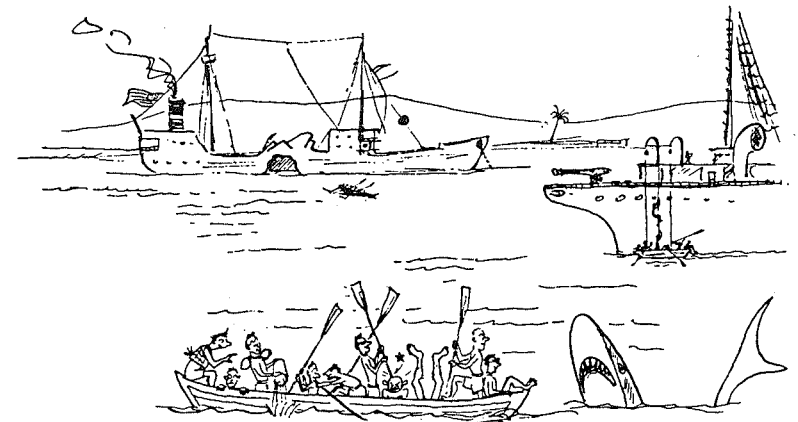
In mijn geurig fladderakje
zwemt een jeugdig kakkerlakje
'k Steek mijn handen in mijn zak
en ik grijp een kakkerlak.

Aan de deurscharnieren plakken
platgedrukte kakkerlakken.
Loop j'in 't donker: krak, krak,
krak
ied're stap een kakkerlak.

Aan mijn zolen en mijn hakken
plakken platte kakkerlakken.
Weet je waar 'k intens naar snak?
'n Plekje, vrij van kakkerlak.

't Is dan ook niet uit te vlakken,
zoo'n bestaan in kakkerlakken.
'k Wou dat ied're kakkerlak
minstens in twee stukken brak!

'k Wou dat 'k alle kakkerlakken
zoo in zee kon laten zakken,
dat geen stukje kakkerlak
ooit nog boven water stak!



"Een uurtje pootje-baden in de reddingsbooten!"

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 3 op de adressenlijst van 1 februari 1992.

Overleden:

E. van Heijst	Den Haag
A. Kellerman	Delft/Panama
H. Koopmans	Portugal
G.A. den Ouden	Dordrecht
A. Scheffer	Australië
M.A.J. Vollaerts	Helmond
F. van der Upwich	Ugchelen

Toegetreden:

J.A.G. Mulders	58 Leaholme Glove, Fairfield, Stockton-on-Tees	Cleveland TS19 7AS, GB
E. Reuijl	Grote Hagen 3	3078 AB Rotterdam
H.M.M. Rosier	18/9 Jardine Street	Kingston, Act 2604, AUS

Verhuisd:

L. Bruin	Westduinweg 1329	2583 AX Den Haag
C. Gutteling	154 Green Dragon Lane	Winchmore Hill N21 1ET, GB
C. Heemskerk	Savaneta 268	Aruba, N.A.
L.G. Mulholland	528 Hawthorne Rise	Parksville BC V9P.2K3, CDN
B.K. Uiling	Boulevard 7A	3707 BK Zeist

Correcties op adressenlijst februari 1992

F.W.M. van der Putt, **Busnr 7**, gewijzigd in **Busnr 32** en Roosevelt plein (niet dt)
A.J.M. van **de** Ven, niet van **der** Ven

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes Cees Laseurlaan 279
2597 GG Den Haag
tel. (070) 3240447